

Kako je bilo некоč?*)

Anici piše Ivo.

Otrok moj!

Dolgo ti že nisem pisal, Anica. Dvakrat si me že vprašala, zakaj molčim — obakrat sem molčal. Tebi nerad pišem, ako nisem posebno razpoložen. Ne vem, zakaj, ali zdi se mi, kakor bi moralo vsako moje pismo, pisano tebi, biti odkritosrčno in ljubeznivo. Rad te imam, otrok, kakor bi bila moja lastna hčerka in bi bil jaz tvoj oče. S tvojim očetom sva bila dobra prijatelja, tisoče in tisoče spominov me veže nanj.

Tako mlad je bil — in moral je umreti. Moj oče je umrl tudi tako mlad. In morda ljubim tebe radi tega, ker si sirota brez očeta, kakor sem bil jaz deček brez njega. Ah, ti si bila njegova ljubljena, ti si bila njegovo zlato, ti si bila njegov zaklad. Ali ga nisi pozabila, Anica? Ali misliš vsak dan nanj? — Vsak dan moraš misliti nanj, samo za tebe je živel. In če bi živel, ali bi ga ti tudi tako brezmejno ljubila, kakor je ljubil on tebe? Ali bi bila tudi ti tako vdana hčerka, kakor je bil on ljubeč tvoj oče? Gotovo! Prepričan sem o tebi, Anica, da bi bila najljubeznivejša hčerka njegova, da bi ga ljubila tako, kakor ljubiš samo sebe. Ali same sebe — niti ljubiti ne smeš! Ljubiti smeš samo svojo mamico. No, in mene, mene smeš tudi, saj sem tvoj striček; saj ljubim tudi jaz tebe.

Glej, pa nekaj drugega sem ti hotel pisati danes! Ali se spominjaš, Anica, kdaj je umrl tvoj oče? Ah, kako neki? Ti si bila stara komaj nekaj let. Drobná zlatolaska si bila, komaj si začela govoriti — pa ti je umrl oče. Dolge zimske noči je preležal prej v mučni bolezni, in ko je prišla pomlad, ko je jelo kapati od streh in po osojnih bregeh jel kopneti sneg, ga je vzela noč. Že smo pričakovali in se bali njegovega konca. Marsikateri večer sem prebdel ob njegovi postelji, mu pripovedoval novice in ga kratkočasil; marsikatero polnoč sem šel s solznim očesom od njegove postelje in se bal: Jutri ga morda ne vidim več živega. Ti si bila majhen otrok in spala si mirno v posteljici, na licih pomlad in veselje.

Časih se je spomnil tebe in dejal je mamici: »Mama, poglej, kaj dela Anica!« Mamica je stopila k tvoji posteljici, te poljubila in rekla tiho: »Spi!« »Spi«, je ponovil, »spi? Naj v miru spi!«

Nekaj časa je molčal in se zamislil.

Zadnjo noč si bila že zgodaj zaspala. Že ko sem jaz k Vam prišel. Na pragu me je sprejela tvoja mamica, vsa objokana, vsa obupana. Zatrepetalo mi je v prsih srce, solza mi je zalila oko — in obstal sem. Ali ko sem stopil v sobo, sem bil miren in veselo sem vprašal tvojega očeta: »Fran, kako je?«

*) Glej lanski letnik str. 83!

Nudil mi je roko, potno in suho, in odkimal z glavo. »Slabo«, je dejal komaj slišno. »Dobro, da si prišel. Zaželel sem te.«

»K tebi prihaja rad«, sem mu odvrnil.

»Čuješ, tebi izročam svojega otroka.«

Ta otrok si bila ti, v posteljici si spančkala in sanjala si o nebesih.

»Pazi nanj in če moreš, ljubi ga!« je ponavljal s slabim glasom.

Molčal sem nekaj časa, potem sem mu rekel: »Tvoja beseda mi je sveta. Sveta mi je — in Anica bo odslej moj otrok.«

Ti si spala — tako mirno, pa sem pogledal nate. Tudi on je gledal nate. Anica, tvoj oče te je ljubil, to sem videl takrat.

V žalostih, v obupih se je pretakala ura za uro v noč. Polnoč je komaj minila, ko je dejal tvoj oče mamici: »Daj mi Anico!«

Mamica te je dvignila iz posteljice in te nesla k njemu. Predramila si se; pomela si oči . . . Začudeno si gledala, on pa te je pritisnil k sebi in te poljubil na čelo, na lici . . . in zdelo se mi je, kakor da je zajokal. Zajokala si tudi ti. Nisi vedela, da te zadnjikrat poljublja tvoj oče.

»Potolaži jo!« je še dejal mamici tvoji, ko te je dela v posteljico. Ali zaspala nisi, skozi ograjo si zrla tiho in mirno . . .

Potem smo molčali vsi. Mamica se je vrgla k postelji in slonela ob nji kakor mrtva, v nezavesti . . . Nekdo se je spomnil črez nekaj časa, da se je ura ustavila, kazala je ravno pol ene . . . in ženske so glasno zaihtele; z njimi si jokala tudi ti.

Anica, tako je umrl tvoj oče in tebe izročil mojemu varstvu. Zato te ima tako rad

tvoj striček

Ivo.

Na Dunaju, 1. rženega cveta 1902.

V spomin Ljudevitu Tomšiču.

Spisal Janko Barlè.

Bila sta dva brata. Oče učitelj je jima vsadil v zgodnji mladosti v srce ljubezen do knjige, ljubezen do mladine. Oče učitelj je vzgojil dva vzorna učitelja; eden je sadil zlate nauke v srčeca slovenske mladine, drugi je oplemenjeval in vzgajal srčeca mladine bratskega nam naroda hrvaškega. Korakala sta vzporedno na trnjevi poti svojega življenja. Brat Ivan je obdeloval mnogo dolgih let svoj tako mu priljubljeni »Vrtec«, brat Ljudevit si je zasadil pred šestnajstimi leti svoj »Bršljan«, ki ga je zalival s krvjo svojega srca in katerega bujno zelenilo je vcepil v srčeca toliko in toliko hrvaških otrok.